

Rollespil handler om læring gennem kroppen

Rollespilsgalleriet bruger teatermetoder til undervisning i kommunikation og konfliktløsning

I Århus har to unge kvinder skabt en virksomhed, hvor metoder fra teateret tages i brug, når organisationer og større virksomheder skal lære om organisationsudvikling, samtaletræning og andre former for kommunikation.

Rikke Mørkholt Jensen og Nina Riis er begge cand.mag. i dramaturgi fra Århus Universitet. Siden 2004 har de sammen spillet hovedrollen i deres egen konsulentvirksomhed Rollespilsgalleriet.

Få styr på ledermøderne

Et af de områder Rollespilsgalleriet beskæftiger sig med er mødehåndtering, hvor deltagerne får mulighed for at rette op på dårlige mødevaner. - Det typiske problem ved møder er, at de er for lange og for ustrukturerede, fortæller Rikke Mørkholt Jensen, mens Nina Riis tilføjer en række tips til at gøre møderne bedre. Først og fremmest er det vigtigt at have et klart formål med mødet, herunder at have en god dagsorden, så deltagerne ved præcis, hvad der skal planlægges, besluttet og konkluderes i løbet af mødet, forklarer hun. "Kan vi blive enige om, at det er det her, vi skal tale om ved det her møde," spørger hun energisk og bliver i et glimt forvandlet til struktureret mødeleder. Kan alle svare ja til det, så er rammerne for mødet på plads, og gamle historier om fantastiske spejderoplevelser må gemmes til kaffen efter mødet.

En anden ramme, som bør sættes om mødet er tiden. Hvis mødet skal slutte kl. 18.00, så er det vigtigt, at det faktisk slutter kl. 18.00. Derfor er det godt at have en mødeleder, som holder øje med tiden, samt at alle hjælper hinanden med at overholde den.

- Nogle gange har man behov for at indføre et regelsæt for møder, siger Rikke Mørkholt Jensen og forklarer, at det dybest set handler om struktur og rammer. At skrive regelsættet ned og sende det ud til folk med instrukser om, at fra nu af skal møderne køre sådan, ville efter hendes mening ikke have nogen effekt. I stedet bruger Rollespilsgalleriet i samarbejde med en række tilknyttede skuespillere metoden *forumspil* til få bedre styr på møderne.

Rollespillet

Forumspil er et rollespil, hvor deltagerne spiller en situation fra deres daglige liv. Når det handler om mødehåndtering, bliver deltagerne bedt om at tænke på, hvilke møder de har holdt, dernæst på hvilke der var de værste, og hvad der var det værste ved dem. Efter det bliver deltagerne bedt om at spille den værste mødesituation, de har oplevet. Når situationen tilspidses, stoppes spillet, og deltagerne skal to og to snakke om, hvad de lige har set. Herefter spilles scenen igennem igen, og endnu engang har deltagerne mulighed for at sige stop. På denne måde arbejder deltagerne med scenen, indtil de finder ud af, hvad der er gået galt og bliver klar over, hvilke muligheder der er for at gøre forskellige ting i situationen.

Ud fra de nye handlemuligheder forumspillet har frembragt, kan deltagerne nu lave deres egne møderegler. Fordi man selv har prøvet mulighederne af, virker reglerne meget bedre, end hvis man bare havde siddet og besluttet det, fortæller de to rollespilskonsulenter. Og så er det sjovt! – Det er en anderledes måde at diskutere på, og bringer helt nye perspektiver frem, siger Nina Riis.

Den eneste og meget vigtige regel for forumspillet er, at man aldrig må spille sig selv eller hinanden, understreger Rikke Mørkholt Jensen. Rollespillet må aldrig blive personligt, og skal derfor altid foregå med fiktive navne, så ingen bliver stødt eller hængt ud, forklarer hun.

Fri mig for halvfjerdser-flip

Ind i mellem har Rollespilsgalleriet mødt skepsis overfor deres metoder, for hvad er det nu lige, rollespil er for en størrelse? - Vi har for eksempel været ude for, at folk blander det sammen med psykodrama, som er sådan noget med, at nu skal jeg spille din mor, som du er vred på, fortæller Nina Riis og understreger, at sådan er rollespil ikke. - Det er ikke terapi, vi laver, fastslår hun.

I stedet spiller den frivillige deltagelse en altafgørende rolle. - Når vi sætter så klare rammer, som vi gør og understreger frivilligheden i det her, så er alle med, siger Nina Riis. På den måde er der altid en bagdør, man kan gå ud af. Alle får at vide, hvad målet med rollespillet er, og alle har mulighed for at sige "nej, jeg har ikke lyst til rollespil lige nu." –Det giver en stor trykthed.

Se verden fra et andet perspektiv

- Når man arbejder med roller på den måde, som vi gør, så får man tilbudt en mulighed for at se verden fra et andet perspektiv, forklarer Rikke Mørkholt Jensen. I rollespillet er det netop vigtigt at sætte sig i en andens sted, for derved også at se sagen fra den anden side. Mere teoretisk bygger rollespillet på en tankegang, hvor mennesket ikke har en fast kerne, men bliver det, som andre ser os som. Denne tankegang er temmelig provokerende, for den siger dermed også, at vi først opstår i relation med andre.

Et langt stykke hen ad vejen handler rollespillet som metode derfor om at gøre folk mere handlekraftige. Hvis et menneskes rolle ikke er fastlagt, men afhænger af samspillet med andre mennesker, ligger alle muligheder pludselig åbne. Gennem rollespillet kan man ved at afprøve andre roller finde ud af, at man ikke nødvendigvis behøver være den, der altid skal lave kaffe eller den, der altid skal skrive referat. Man får øjnene op for, at man kan vælge at gøre noget andet.

På den anden side definerer vi samtidigt os selv i forhold til de roller, vi er i. Derfor kan man selv have den indstilling at "det er mig, der er den, der skriver referat", siger Nina Riis og forklarer at der også er en trykthed forbundet med at have faste roller. Alligevel kan man nogle gange have behov for at smide dem væk og sige "Nej, jeg gider ikke skrive det skide referat i dag. Nu vil jeg være hende den skøre og gøre et eller andet sjovt!" En fast rolle kan derfor også være meget begrænsende.

Samtidig handler det ikke kun om, hvordan andre ser på ens rolle. - Hvis du også selv ser dig selv igennem andres øjne, så bliver du sådan! Fastslår Rikke Mørkholt Jensen.

Fantasi og virkelighed

Udover de tydelige rammer og deltagernes frie vilje, er en klar adskillelse mellem fantasi og virkelighed nødvendigt for at rollespillet kan fungere. For Rollespilsgalleriet er kodeordet trykthed. For at man kan føle sig tryk, er man nødt til at vide, hvor man er i forhold til andre. Derfor bliver man nødt til at vide, hvad der er virkelighed og hvad der er drøm eller fantasi. Hvor andre fagområder, som teambuilding for eksempel, ofte arbejder med at få folk ud over deres grænser, holder Rikke Mørkholt Jensen og Nina Riis fast i, at den bedste læring sker, hvis man føler sig tryk.

I rollespillet betyder det, at man skal være helt klar over, at det er en fantasiverden, man træder ind i. Selvom situationen ligger tæt op ad hverdagen, er selve rollespillet fiktion, hvor man kan spole tiden tilbage og prøve forfra, hvis man synes, man fik sagt tingene forkert første gang. Man kan sammenligne det med en sandkasse eller et laboratorium, hvor man kan lege og prøve ting af.

Rollespillet er fiktion, men man tager oplevelserne derfra med sig og reflekterer over dem i virkeligheden, forklarer Nina Riis og tilføjer, at folk skal have at vide, hvad der skal ske, så det ikke kommer bag på dem.

Endelig er det vigtigt, at kroppen er med i læringen. – Faktisk tror vi, at den læringsproces der sker i rollespillet rækker 20 gange længere end diverse tredages kurser med powerpoints, smiler Rikke Mørkholt Jensen. Nina Riis nikker samstemmende og drager en parallel til Nektars læsere. – Det er ligesom når I er til spejder. Det nytter jo ikke, at I sidder inde i jeres spejderhytte hele dagen og fortæller, hvordan man ror i en kano. I bliver nødt til at komme ud at prøve det!

Tekst: Louise Andreasen
Foto: Rollespilsgalleriet

Få yderligere information på
www.rollespilsgalleriet.dk

Billedtekst til gruppe-foto:

Medlemmer af Amnesty International Youth varmer op med øvelsen "Paranoia". I øvelsen skal man hele tiden være bag ryggen på en person – samtidig må der ikke være nogen bag ens egen ryg. En, to, tre start...